

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyébutt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny felvételük s pontosan és jutányosan közöltetik.

A folyó félév vége közelegetével szíves tisztelettel figyelmeztetjük a két haza főleg távolabb vidéki t. cz. közönségét, hogy mint e folyó félévben, ugy ezentul is mélt. Széchenyi István gr. ur folytonos együttmunkálása, mint szinte más jeles társaké mellett, megjelenendő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhokküldéssel boríték alatt felvére 6 p.fr. borítékalanul házhokküldve pedig 5 p.fr., mihez képest szorgalom- vagy gyorskocsi, vagy más biztos alkalom által a szerkesztőségnél (Pest utca 453. sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén) legkönnyebben elintézhetheti az előfizetést. A Jelenkor és Társalkodó szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. Kinevezés; pályajutalmak; halálozások; tárnoki szék. A magyar hivatalok keservei. A kérelemjog. Czáfalok Bács és Komáromból, Borsodme-gye közgyűlése. Hazai termékek ára. Budapesti napló. Amerika (Német kivándorlók sorsa.) Portugália (Lissaboni bibornok patriarcha halála; temetési szertartások.) Spanyolország (Rövid utoni eljárás az időszaki sajtó illetőleg.) Franciaország (Fejdelmi látogatások; szerződési terv Angliával; a rabszolgák-kereskedés gátlása iránt; don Carlos Olaszországba készül; gyarmatügy; pénzájlatok erősítvényekre.) Anglia (Russell javaslata a dolgozó osztály érdekében; maynooth-bill; s irlandi belviszonyok; kivégeztetés.) Elegyhírek. Ertesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ócs. s ap. kir. fels. a Csehország kormányát intéző István főherceg f. jun. 7-én Leopold rend nagykeresztjével méltóztatott kegy. díszesíteni.

Pályajutalmak. A pályamunkák, melyek m. Batthyány Kázmér gr. ur által a robot és dézma ügyében kitűzött jutalomkérdésre, száma 12 beérkeztek, keresztül esvén a bírálaton, az első 100 aranyos jutalmat nyerte, a 2ik számú pályairat következő jellegével: „Vincel amor patriae”, a második 50 aranyos jutalmat nyerte a 7ik számú pályairat e jellegével: „Ein Vogel trug einen Saamen in ein wüstes Land, und es entstand daraus eine neue Kreatur”, a harmadik szinte 50 aranyos jutalmat végre nyerte a 11ik számú pályairat e jellegével: „Nemcsak diósok k e haza, a munkás pör, szegény, bár észrevétel, dolgozik a hon derületén.” Felbontván a jellegű levelek, az első jutalommal koszorúzott munkánk írójaul kitűnt H e t e n y i János ekeli lelkész, a feltűnőleg szerencsés pályázó, ki a jelen esetet beszámítva, a tudomány különféle téerein a hetedik versenykoszorút vitte ki magának; nem kevésbé zálogaúl sokoldalulag kiművelt világos eszének, mint a bíráló küldöttség ítélethezességének criteriuma. A második koszorúzott munka írója K i r á l y i Pál Budán; a harmadik P l o e t z Adolf mélt. gr. Károlyi István titkoka Fótton. — Miután az egyesületnek a két első koszorúzott munka tisztelt íróhoz a közgyűlésen szerencsése nem lehetett, a két érdemes ur szíves tisztelettel kérték, nyert jutalmaknak még a jelen hónap folytatában, vagy — mi kívánatos — személyesen, vagy hitelesen megbízott küldötteik által alulírtál általvételére s egyszersmind annak kijelentésére: vajjon megegyeznek e abban, hogy munkáik a jutalmazó lelkes gróf ohajtása szerint egy könyvbe foglalva adassanak ki? Megjegyezvén végre, hogy a jutalmat kitűző nagylelkű Batthyányi Kázmér gróf a felajánlott aranyokon kívül az első jutalomhoz egy ezüst szívtartót is adott, mely S z e n t p é t e r y e i készült, a tárgyra vonatkozó mesteri ábrázolattal. A második és harmadik jutalmat tevő aranyokhoz ezüst hengerszelencék adtak. Pesten, jun. 9-én 1845. T ö r ö k János m. k., egyes. titkok. Bécsben jun. 9-én koránál 48ik évében hunyt el G e v a y Antal a cs. kir. házi s udvari titkos levéltár gondviselője, a m. t. társaság lev. tagja, Győr és Komárom megyék tbrája. Sok baráti és számos tisztviselői kesereg benne az igen is érezhető vesztését. A sok évi bokros szenvedések elszibbaszták ugyan a test erejét, de a szellem mindig virágzó tavaszát élte; emlékeztének az emberiség és tudományok egyenlő hálaival kötelesek. Közlebb mult télen baráti nagy öröme a hervadó test üdülni, s az egészség mindinkább visszatérni látszott porhüvelyébe; midőn az életirigy martius szerette kedves nejét elragadta. E csapás oly fájdalommal sújtta le a hű férjet, hogy ezentul vigasztalhatlan lön; s a gyanút hogy e miatt szívhasadásban halt meg, minden ismerőji igazolják. Vele a történeti és nyelvészeti tudományok gazdag kincse száll korá sírba. A cs. kir. házi és udvari levéltár benne legmunkásabb s fáradhatlan emberét veszté. Ó, ki a lélek és szív legnemesb tulajdonit egyesülten bír, felejtethen lesz azok előtt, kik ismerék. Az akadémiai pénzalapját is gyarapítani buzdított évenkénti 50p. ft holtigajánlattal. Béke poraira. Továbbá

F. évi május 23-dikán hunyt el Hegyes-Kis-Somlyón (Vasmegegyében) magasi Magassy Dávid, a most irt helység evang. lelkésze, kemenesali esperes s vasmegegyei th. erőteltjes munkás földi pályája 57dik évében. Példás s egyedül hivatására szentelt életének halála előtti két napal kapott szélhűdés vette véget. — Kora s váratlan halálát özvegyén kívül gyászolja őt magzat, kik közül kettő valódi árvaságra jutott, fájjalja a h.-kis-somlyai evang. gyülekezet, melynek 23 évig buzdó és példás életi lelkitanítója volt; sajnálja a kemenesali esperesség, melynek noha csak pár évig volt kormányzója, mégis szelidesség s bölcseséggel páros vezérlete sokáig fenmaradó emléket méltán igényelhet; baráti az őszinte barátság ritka példáját vesztvén benne méltán mondhatnak békét hamvaira.

Nm. Keglevich Gábor gr. kir. főtárnok a tárnoki törvényeskedést f. é. július 6-án sz. kir. Buda városban határozata megnyitandónak.

A magyar hivatalok keservei. Murhard nevű német azt írja valahol törökországi utazásában: — ha tudni akarod, minő fokán áll a jóllétnek valamely nemzet? csak azt kérdezd: micsoda lábón áll törvényeinek végrehajtása? Ugy is van! a végrehajtástól függ minden es mindenben. Mert bár Isten üljön le s írja meg a törvényt, mit ér? ha szunyáták vagy hanyagok a végrehajtók! S valamint ros szín-műből a legjobb színészek sem esinálnak jót: úgy szinte, habár a világon legjobb is a darab, ros színészek elejtik; s legelső zeneköltő munkáját is csuffá teszik a czinczozó zenészek. (Istenért ne vegye senki ezt ros néven; hiszen magok az ügy nevezett nagy birtokosok, kik perlenek, de hivatalban nincsenek, hányszor adták már meg árát ama „bene possessionati“ féle abnormis ellátásnak!) mert a dologhoz nem értő, sokszor legjobb szándék mellett is, ügyetlenkedésével elronthatja a pört s örökre is árthat annak, kinek egyébiránt teljes szívből javát kívánta és akarta (mint a sachjátékban, a ki nem tud hozzá, egy halfogással, melyet a játszónak tanácslott, az egész játékot semmivé teheti; úgy a whistben is, egy ros tanács a legjobb szív mellett is, elsikkaszthatja a tricket! stb.)

Nalunk a törvény megkívánja: miképen a megyei tisztviselő jószágos (possessionatus) legyen (Sig. 6. art. 2.) De szinte szeretné a törvény azt is, hogy „alkalmatos“ (idoneus) legyen egyszersmind (lásd 1723: 30. §. 3. és prolog. tit. 13.) Ugy de tudjuk, mikint az első által mindazok háttérbe szorítatnak, kik jószágot nem bírnak és így az álladalom talpköve (az igazság-kiszolgáltatás) ugyszölván egyedáruztatott mindedig a jószágosak által s így az alladalom legfőbb kincsében hiányzott a verseny (concurrentia), minek eredménye az, hogy az „idoneus“ sokszor kérdésbe is alig jöhetett; ilyenkor természetesen előallott az „ignorantia iudicis“ Lehet azután a törvény böles, ha a végrehajtás (fogantatba vétel) tökéletlen! Ugy hogy némi részben nevéteseknek látszatik az ügyvédek vizsgálaton bocsátni keresztül akkor, midőn némely bíró oly keveset ért a törvényhez. Itt van helye igazán ama mondásnak (mert a két fél ügyvédei mint megvizsgált jogtudósok feleselnek, a jószágos urfi bíró pedig határoz fölötte, deliberant docti, decidunt. . . Minthogy pedig megyei hivatalok lépcsők nagy részben felsőbbekre, nem esudálkozik a következetes gondolkodó, hogy nem áll kellő lábón az igazság-kiszolgáltatás s vele a jóllét hazánkban. (Már boldogult Kövy jogtanító is felakadt s méltán a főtörvényeszek egymással ellenkező ítéletein, hol egészen rokonnemű esetben egyszer az állított, hogy igaz; máskor pedig hogy nem vagy van — Sent. cur. in quaest. ac princip. juris differentes. (Plan. tabul.)

Ha bőséggben élők olvasnak és tanulnak, s ehez jó erkölcsök, bizvást mondhatni, hogy ez eddig nem mindennapi esetnek, hanem egy szölván szabálytöli kivételnek valatekinthető, mert szüksége nem levén rá a vagyonosnak, nem tartja érdemesnek tanulni s fejét törni; szölvabíró lesz ő ugymond a nélkül is. . . és így tovább. . . De különben is, a ki az emberi természetre (állati oldalról) ügyelt, észrevehette, mikint az etelés (satietas) kényelmessé restt teszi az embert (erre még a vadászok is igen vigyáznak s vadfűrkésző állataikat a sok falástól igen megvédenek, elrestülnek „ngymond“) S valóban aranyójak, mert „elrestülnek“ ugymond) S valóban aranymondása ez a romainak, hogy többen veszték el töltözéssel mintsem éhvel (plures satietate, quam fame periere). Valamint ez igaz, úgy áll az ellenkező is, t. i. hogy a mérsékletben élők igen olvasnak igen tanulnak és jó viseletűek. . . s az ellenkező csak exceptio a regula (kivétel a szabályból). Ide eszölvett a római költő is, midőn ezt javasla: „angustam pauper-

riem pati puer condiscat.“ (Horat. L. 3. o. 2.) — Az ám! de a vagyontalan ember nem vállalhat megyei hivatalt, mert elegendő anyagi ellátás nincs vele összekötve. (Sokszor a megyei tisztviselő tőmbe fizet szakácsának, mint neki a vármegyé) s nem is lehet ez máskép, mert nincs rá alap (fundus. . .) Legyen tehát bármily lángész a jószágtalan egyed s legyen bármily alkalmas (idoneus) ő csak vállat vonit s megyei hivatalt (józanul) nem igényel. Ezt a jószágosak jól tudják; azért eddig legalább a nem-tanulásban többnyire szinte versenyt futottak egymással s lettek mégis szölgabírák sat; s tán itt van értelme azután Fáy András mondásának, hogy polczokon ülő némely uracsoknak nem ártana üstököt megrántani st. Őseink átlátván, miként a tisztikartól nem kívánhatni hogy ingyen szolgáljon, ez okkul neki fizetést rendelték, minthogy pedig a nemességnek kincstára nem volt (mert a dót nem fizetett) a paraszt erszenyéhez folyamodtak; de ez igen csekély levén (mivel a parasztság valóságos ollyas közös jószágforma) ennél fogvast illő fizetést nem volt honnan eszközölni a tiszt kar számára, e miatt lön a fizetés olly nagyon csekély. S ez volt egyszersmind oka, hogy a vármegye hivatalaira jószágosakat kellett választani, mert a vagyontalannál attól lehetett félni, hogy könnyen megvesztegethető leend. Igen ám, de bezzeg átlátták azt is, miképen a tudatlan bíróságnál nincs nagyobb nyomorúság. . . ignorantia iudicis est calamitas litigantium) annál fogvast az „alkalmatos“ (idoneus) tulajdont is szükséges kellékek határozta a tisztviselőben. És így képzelték a borzasztó örvényt és szírtet kikerülhetőnek, hogy t. i. egyikőtől megvokodván, a másikba ne ütődjenek. . . Azonban midőn egyikben charibdiszi rémet láttak, nem sejtették a másikban a scyllai iszonyokat! . . . A „jószággal“ kikerülték ugyan a megvesztegethetet gyászát (a „charibdiszi“ feneketlenséget) hanem bukkantak a másikba t. i. a bírói ügytelenségbe úgy, hogy beteljesült rajtok valódiilag ama közmondás: incidit in Scyllam qui vult vitare Charibdim. (Szkillavészébe merült kikerülni akarva Charibdiszt) Mert a fizetési hiány törvényesíté a jószágosságot a hivatalokban, ez pedig a versenyt (concurrentiát) zárta ki s lön belőle egyedáruság a hivatalokban (hazánk scyllája) . . .

Nem kell tehát egyebet ohajtanunk, mint azt, hogy a vármegyei tisztikar elegendő éltetési ellátásban részesüljön s tisztí állomására kiki elméleti és gyakorlati ügyességgel felruházva készen álljon s erkölcsi tisztasága egy ragyogjon a nép előtt, mint nap a csillagok közt. Ezt pedig meg szükség tenni! mert addig az ország olly épülethez hasonlít, melynek biztos alapja nincsen. Illy országról elmondhatni: „homokként szétomol s várt boldogsága elültünté kétség szakad belé!“ Kétség ám! még pedig minő?! hasonló ama kétséghez, mely azokat sápasztja, kik a fáról (az élet nagy fájáról) hullanak s vagy gyenge galyakba vagy lombokba kapaszkodnak. . . s alattok feneketlen mélység tátong (Jean Paul Richter. Gundsposftage.)

Illő és elegendő fizetés kell a tisztviselőknél! mert hiába! csak akkor viheti az ember a rá bizott hivatalt rendesen, ha, mint mondani szokták, „iis, quae natura sibi negata d o l e t, comparatis“ lelki nyugalommal s esendesült elmével egészen hivatalának fekketik s tökéletesen csak annak élhet! Mert nincs igazabb s ide illőbb aranymondás mint az hogy „pluribus intentus, minor est ad singula sensus.“ Tehát csak idoneus (ügyes. . . alkalmas. . .) tisztikar, urak! de becsületesen ellátva minden kellékekkel. Erre pedig kincstár kell! ehez közadó. Már, honnan kerüljön ez, az más kérdés! . . . Elég (ha még egészen pulyakká nem lettünk) egyszerű okát tudunk, azután pedig csak komolyan akarunk ellátni s létesítve lesz az alap. . . caetera adjicientur vobis a polgári igazság s méltányosság ösvényén. Zombory Leopold.

1845.

abban vagy pedig a
tekinthetők.
veendőknek a k.
ellő vagyonnal, és
átva kell lenniök;
rverés előtt hite-
znek pedig kész-
vántatik.
szidok is hozzá

kamrai uradalom
hó 19-én tartandó
következő ha-
Várad-Váralja
gyakorolható
g. 2or Ugyanott
m. 3or a mézár-
velegyetemben s
almi pineze f. évi
egymásután kö-
erőknek haszon-
érteni szándeko-
na: 140 frt ;
ra: 100 frt; a 4ikre
folyamatú bánat-
ittett nap delelőti
a kir. kincstári
vatal irodájában
erésre ezennel hi-
lési feltételek e-
Budán május 28án
3—3
1" 0" a 0 felett.

A kérelemjog. Egy nemzet életében, mely harcziás fáradsalmi után a béke idejét nem ipar és kereskedésnek áldozá, hanem hosszas csaták által elgyengítve a semmittevés puha karjaiba dőlt, hidegen nézve vagy figyelemre is alig méltatva a körülte Európászerte mutatkozó óriási törekvéseket, melyeket más nemzetek az ipar és kereskedés ügyében tettek, fölébredte után kétségkívül legfontosb s első feladata ön életének biztosítása. Nemzetünk e képét tekintve, s multjára, melyben annyi édes de sokkal több keserű emléket találunk, viszapillantva nem csudálkozhatni, hogy százados álmából fölserkenve nagy rögtönzéssel ragad meg mindent a magyar élte fentarthatása ügyében; s arra, hogy a társ nemzetekkel iparversenyt futhasson, hogy jövőjét biztosíthassa, s ekkép nemzeti testét szilárdíthassa, mind azt, mit Európa nagy nemzetei tettek, iparkodik átültetni s honosítani. Ezen korlátok közt működik korunkban az újító szellem, mely pálelát törni merészel még a százados institúciók fölött is; kitapogatja a hisztóriai jogok okait s azokat igazságosan kiegyenlíteni törekszik, és az alkotvány sáncait ott, hol az olly annyira korlátolt alappal bír, hogy új institúciók alatt okvetlen roskadnia kellene, kitágítani ügyekszik; ezek jelenetei nemzetestünknek, melyek reményt nyújtnak, hogy jövőnknek még lennie kell; s ha e körülmények közt kisebb ugyan, de szilárdabb lelkesedés s ehez aránylag nagyobb, de józan hidegséggel kiszámított cselekvés járul, kész leend az alap s megtágitva a bázis, melyre jövőnk biztosítékát helyezendjük.

Mi hazánk lakosinak szabadtékos osztályát illeti, tekintve Európa viszonyit, s figyelembe véve helyzetünket, nem tagadhatni, hogy akár jogainak kizárólagos gyakorlását, akár hona függetlenségét, önmaga nem tarthatja fen, főleg olly megrögzött balvélemények közt, melyekből ugyan eszmél már e nemzet, mindazáltal sok hiányzik még, hogy azokból egészen kibontakozzék. Tekintsük csak azon állfényt, melyben évek hosszú során ringatkozik hazánk kiváltságos osztálya; ez ugyanis a gyár- és kézműséget méltóságán alul helyezvén, számítási idegenkedése s avatatlanságánál fogva a kereskedést is megvetette; a vállalkozószellemmel pedig keletiségénél fogva egyáltalán nem tudott megbarátkozni, s így vagy kizárólag földművelésre adta magát, vagy a semmittevés ölében s fájdalom nem ritkán külföldön pazarolta el alattvalóji veritékének gyümölcsét, s illy körülmények közt, ha fejlett is kinémi ipar és szorgalom, ezek haszna is azok kezébe jutott, kik az alkotványból kiszorítva ezt csak annak kicsapongásiban ismérhették. Hogy ez így nem maradhat, azt mind politikai helyzetünk, mind európai viszonyink bőven hirdetik, és ha a kiváltságos osztály maga nem iparkodik élet halál közt megoldani a kérdések kérdését, kiterjeszteni az alkotvány jótékonyosságát, előteremteni mindenütt a rendet, lerontani a balvéleményeket, tagadhatlan, hogy nemzetünk barmkája vagy az absolutismus örvényébe sodortatik, vagy az anarchia szirtei közé fog vettetni, s ez azon két szélsőség, mely közt lebeg nemzeti életünk s melyektől csak szilárd akarat edzette s hidegen kiszámított lépések óhatnak meg, melyek szerint feladata minden hazafinak, hogy férfias elszántsággal működjen mind azon, mi a multnak hiányait kiegyenlítheti, és jövőnk alapját megszilárdíthatja. Legyen csak egyszer a nemzetiség s az alkotvány alapja elegendő széles és szilárd, élvezhesse majd 14—15 millió ember annak kényelmeit, biztos lehet mindenki, hogy illy anyagi és szellemi erőben dúsz nemzet elnyomatástól rettegni annál kevésbbé fog, mert a nemzetek történetében nem találunk példát, hogy ennyi erőt bár néhány millióval többül álló nemzet nyűgözhetett volna rabigába; de az anarchia rémképei is eltűnedeznek, mert megfoghatatlan, hogy az, ki az alkotványt valamint terheit viseli, úgy jótéit is élvezzi, önmaga ellen lázadni szándokoljon.

Hátrahagyatva más nemzetektől, hazánk részint ki sem fejtett részint elhanyagolt ereje mellett iparunk alig teng s kiki látja, hogy bukni, vagy férfisan tenni kell, s e pangáson csak hideg számítás, cselekvési szilárdság s csüggedni nem tudó kitűrés segíthet, más semmi, így tehát mindent meg kell kísérténünk, mit körülményinket tekintve, létesíthetőnek képzelhetünk, s elkövetni, mit igazság, nemzeti becsület és hazánk jövője követelhet, és így olly állapotot teremteni elő, mely e hon különféle ajku, értelmi képességű s tehetségű polgárait egyiránt áldással karolja s így azokat is, kik talán nyelv-

vüinktől még idegenek, nemzetiségünkhöz esatolja. E' téren működés ajánlkozik mindennek, ki habár parányiságánál fogva kevéssel, de mégis tehetségeihez illőleg járul az alkotvány szilárdításához; megfelel polgári hivatásának és e szempont az, mely erőfellen tollamat edzi, hogy igénytelen véleményemmel sikra szálljak, bár nem érezve elég erőt annak támogatására; annál nagyobb azonban reményem, hogy azok, kik ezéomat megértik, s készek az emberiség s nemzetiség szent jogait forró kebellet ölelni, s azonfelül tárgyavatottabbak, meg fogják vitatni s oda vinni, hova eljuttatni szándékom ugyan volt, de a szükséges erő hiányzott.

Hazánk alkotványos, s azonküli lakosai közt több százados élete folytán alkotványos jogok ürügye alatt időközben számos rosz burjányzott, kárával azon roppant tömegnek, melyért majd mi sem történt a 19. dik század közepéig azon kívül, hogy vállain czipelék a hon mind bel mind kül bátorsága s fentartása terheit; — ha tekintjük azon eljárást, mely veritéke bérén fizetett tisztviselők által neki másnak neve alatt szolgáltatott, — ki nem látja át száználmas helyzetét? De hála a gondviselésnek! az emberszeretet megtörte az önzés és gög bilincseit s az utóbbi hongyülések megkezdek a lépéseket, melyek az alkotványküli nép abnormis állásának kiegyenlítésére irányoztatvák; az 1836 megadá a felpörösséget, az utolsó hongyülés pedig még inkább megközelíté azt a birtok- s hivatalképesség megadásával, hogy a két osztály között fenálló chinai falak sarkaiban megrázattak; azonban nagyon esalatozik, ha valaki föltétlenül hiszi, hogy ezen a törvénytar díszét tevő drága magvak magoktól megtermik a ezélba vett gyümölcsöt. A törvényhozás sürgető helyzetéhez képest valóban méltólag tette meg a részéről lehető teendőket, de valamint rögtönzés s némi véletlen műve volt az egész; úgy tökéletlen is magában véve, mert valamint birtokképesség az eddigi ősiség mellett nemzeti fölvirágzásunknak hatalmas rugója nem leend; úgy a hivatalképesség választási jog nélkül nem más keserű satyránál; arra mindazáltal, hogy azok, kik minden újításnak ellenei levén, mindenre feljajdulnak, szokják meg apródonként mások jogainak megismerését is s lassanként hulljanak le a balvélemények vértéi: elegendő előlépés. — Mikhez képest engem valóban csüggesztő gondolatok ostromlanak, s úgy hiszem nem csekély azok száma, kikben aggodalmat költöttek ezen törvények azon gondolatnál fogva: ha vajjon gyakorlati alkalmazásukra nézve nem maradandnak írott malasztok? s nem születtek e azért, hogy sok üdvöst rejtő törvénytárunk tömkelegébe sülyedjenek. Azért mit a törvényhozás fáradságos küzdelemmel elmeletileg kivívott, azt életbe léptetni, gyakorlatilag valósítani a törvényhatóságok feladásához tartozik; s mivel az önzés, hiúság és hivatalvágy tetemes ellenharczot ví e törvény gyakorlati életével, hogy a megsemmisüléstől megóvassék, hathatós segédeszköz lenne a petítio joga, mely nemcsak az érintett hivatalképesség gyakorlati életét biztosíthatná, de más átalakulási kérdések üdvös megoldásában is leghathatósabb eszköz lehetne.

Nem sok fáradságába kerül barmkinek is tisztába jóni azon kérdéssel: ha vajjon a petitionalis jog a nemesek kizárólagos jogai közé tartozó e, vagy közös hazánk nem nemes lakosival? az elsőre maga a pusztá név grammatikai jelentése, tekintettel a nemesi kiváltságokra, megfelel; — a másikkra nézve úgy látszik, mellőzve minden mellékes tekintetet, az minden honpolgár természeti és sérthetetlen jogai közé tartozik, s általános tulajdona az emberiségnek; mert nem képzelhető olly álladalom, mely alattvalóit ettől megfosztaná, ugyanazért ezt kétségbe vonni még csak gondolatába sem ötlött senkinek. Azonban barm magában véve olly közönséges és jelentéktelen is ezen jog s gyakorlata olly ártatlan alakban mutatkozik, mivel mindazáltal nemzetek életében szintegy, mint egyesekében vannak pillanatok, melyekben a legközönyösebb s legfigyelmetlenebb tárgyak is a körülmények változásával nem csekély politikai fontosságra emelkedhetnek, nem lesz talán fölösleg a petítio eszméjét is kevésbé fejtegetni, s ámbár magában véve igen egyszerű legyen is, lehető tisztaságban állítani elő, mit tenni annál inkább szükséges, mert pillanatunk átalakulásunk korszakában igen drágák, s megszámláltatvák napjaink, melyek alatt vagy meg kell oldatnia a gordiuszi csomónak, vagy mindinkább közelítünk az enyé-

szeti mélység felé; — e két szélsőség közt, viszonyainkat a küzdő nemzetek körülményeihez hasonlítva, középut nincsen. Szükséges tehát, hogy a petítio jogát maga tisztaságában ismérjük meg, ne hogy az ebből származó hibás felfogás miatt sikeretlenek maradjanak erőáldozatink, s hasztalanul tékozolva drága időnk. Vége köv.

Nyilt levél Bácsból. T. szerkesztő ur! A Jelenkor 39. sz. ban igen ismértes tudósítói jegy alatt közölt tisztujtási, ugy azt megelőzőleg megyénk szellemi tehetségeit elferdített alaptalan lázas eszmékkel mérlegezve szellemi eltörpülés, értelmi s lelki halál, szóval a közügyek iránt szolgálalazatos egykedvűség kárhovatát reánk tukmálva, egy a jövőnd titkaiból kifejlendő veszélyes összeütközést, mint az értelmiség ekénti kikerülése- sőtj elmellőzéséből okvetlenül bekövetkezőt jósolgatva, ferde és hiányos felfogási hosszu soraiban a jegyzői és ügyészi hivatalnokokat eddiginél pontosb eljárásra szólítja fel. Vannak olly lázi kitörésekben snylődo emberek, kik a camera obscurát szüntelenül kezekben tartva, minden barmmely nagy és homályos tárgyat egyedül azért szeretnek azon keresztül tekinteni, hogy nagyságából veszttve nemcsak önmagánál a lázalgonál kisszebbnek látszassék, hanem eként önhomályát is tisztában lenni képzelve, az obscurantismus valódi fátyolából kiburkolozva, nagyító-üvegen tüntettesse azokelibe személyét, kik igen kicsinyt sötégeszen láttatlan föltételeznek fölöle; s ugy hiszem hogy tisztelt szerkesztő ur lapit tudósítója is e lazban snyllett akkor, midőn siránkozólalag Bács megye értelmi halála felett már el is éneklé a misererét, azon különbséggel hogy csak spartai temetkezésen kántorkodott, azaz nem a halotton sajnálkozik, hanem hogy legalább a haldoklásban nem részesülhete: mert hogy szellemi eltörpülésre s lelki halálra lehessen azt magyarázni, ha a megválasztandó tisztikar bizalma a már egyszer megválasztottakban annyira őszpontosul, hogy általányosan azok ujlalagos megválasztásában megégyezik; bizonyosan csak a tudósító poeticus eszmeképzenényei lehetnek, akkor: midőn épen tisztujtisunkon mellőzve az új igen számosan kinevezett táblahírákat, tisztikarunk vagy 10 egészen új egyeddel szaporodott; ezekről megfedekezett a tudósítónak, mint gyaníthatni, csak önjelentékes neve kimaradtának tulajdonítható. Tisztválasztás előjátékaul tisztésbeknek (honoratoroknak) a tanácskozásokban voks általi befolyásukat megdöntő megyei határozat szőnyegre hozatalát, a tudósító valódi előjátéki regényül használja, rabulistikai eszmeszűleményit az e tárgyban szónoklók felhozott nézetei ferde magyarázatával — a ronkoli püpos szerepét képviselve — regéli hős tetteit a csata után, honnani elfutástul csak az ellen nagylelkűsege tartóztathatták viszsza. P. M. indítványa januariusi gyűlésünk határozata megmásítására nem mint tisztügyész, a tudósító állításaként, mire nagylelkűleg a népszerületenitéstul menteni akarólal, csak szerénységbüli szemre nem lobbantást feltételez, mert az indítvány megtörténte előtt már az egész tisztikar leköszönt, és így az ügyészi kötelesség is, a megyei határozatok hiven megtartása mellett is, megszünt; hanem magány-egyedi nézeteit előadva, a hótanács mint nem gyakorlati rendszer elleni felkelését föltételezve kívánta határozat megmásítását: mire a tudósító állításaként betanult beszéddel föllépett ellemnéztül L. V. ü. felhozott eszméjét, habár azok talán az eredeti elkészülttel is jutottak tudósító kezeihez, még is igen rosszul fogta fel; mert önkéntes magyarázat felhozva a szóló, de barmki által is a teremben még említve sem volt: hacsak a megyegyűlési határozatok becsőditett cortések általi megbuktatás veszélyét, a tárgyak önkéntes magyarázatára nem canonisáljuk; mi a tudósítónak mint jelen is tapasztaljuk, igen kedves feladata. S. J. tbi-rónak szinte az ügy melletti felszólalása, ugy a tudósító által idézett 1723: 58. t. ezre hivatkozás pusztá állítványira egy a dolog érdemére talán veszélyt is hozható elsimitott kitétel bajosan eredeti jegyzékéből jutott a hírlapi czikkbe, mert mindazokból, miket a tudósító S. J. tbi-ro beszédéből felhoz, azt kivéve, hogy nem törvény-elleni hanem törvényküvüli a tisztésbeknek vokssal felruházatása s az érdemül felhozott huszasos contributio, mire elnöklő főispánunk a nemesi terhek pótlására fizetendő huszast még elégségesnek a végett nem tartja, hogy kiváltásagos jogi gyakorlattal ruházatassanak fel: egy betü sem igaz; hanem az egész ügy életben tartása M.

P. thirónak igen alaposan felhozott és minden hazai közügy mellett annyi lelkesedéssel víni szokott hazafiságot fölléptének tulajdonítható, s ekként vita ki Bácsban is, nem kényes, mint a tudósító állítja, hanem méltányos állását a tisztességek jogi gyakorlata. Ezeket azon kéresem mellett közlöm, hogy e czáfolatot magam s elvárattimigazolásul kinyomatni sziveskednék. Junius 15. napján 1845. Latinovics Vincze.

Borsodmegyei közgyűlés Miskolcz május 30án. Borsod évnegyedes közgyűlése f. hó 15én vette kezdetét a szokott elnökség alatt. Egy két tárgyat kivéve beligazgatási s nagyobb közönség előtt érdektelen ügyekkel foglalkozott, a közgyűlésen néhai gr. Buttlernek a megyénél őrzésül letett végintézete bontatott s olvasatott fel legelőször s a nagylelkű férfi, ki annyi aldozattal tanusítá azt, hogy a haza s emberiség ügyét szíven hordozá, újabb tanujelét adá ebben is bőkezű hagyományival ember-szeretetének, melyért a közgyűlés „éljen“ ekkel jutalmazá. — Erre a k. koronai ügyvéd részéről — t. i. mennyiben ez a fideszjogait sértené — elmondott, neki pedig a superintendenciák részéről az illető ügyvéd, s tán sok ellen- és viszont ellenmondás következék be, ha a RRdek figyelmét föl nem kelti az, hogy a végintézet végrehajtójaul Borsod egyik protestans alispánját rendelé s hoszszas a nalogiából, meg másféle okokból lehuzott okoskodás folyt arról: ki legyen a két protestans alispánból a végrehajtó? az alispánok mindketten szerényen egymásnak adák ezen terhes elsőbbséget; de az analogia teréről lemenve a RR. miután rögtön intézkedés szükségé forga fen, elküldék a másodalispánt. Ezután Szabolcs levele a főkörmányzók rendszeresítése elleni felírása pártolására hívá fel a RRet s feszültfigyelemmel kíséré a nagyszámu közgyűlés az e fölött keletkezett hoszszas vitát; első felkelt ellenzéki szónok nem lát rémeket a kormány ez újításában, reményl minden jót a kormány loyaltásától, de aggodalmaineki is vannak s kimondatni akarja hogy bár most előleg csak jót reménylünk ezen intézkedéstől, de ha az municipiumaink szabad életén lenyűgzővé vagy hervasztóvá kezdene válni, a RR. jogaik ovására s megvédésére most és mindenkor készek lenednek. Szóltak mások védelmezve az új intézkedést leginkább az általa elérni vélt beligazgatási javulás miatt, de többnyire mindnyájan aggodalmakkal álltak elő a netalan következhetők iránt, s az új intézkedést törvénytellennek nyilváníták; szóltak sokan, s ohajtásunk vala hallani ez ügyben országgyűlési volt követink szavát, mert az egésznek prognosisa iránt nekik legtöbb tudalmok lehetett vagy legalább sejtelmök; az egyik nem jelent meg s mi valamint ezt sajnáljuk, ugy viszont őrvendék hogy ennek nem tölünk távollét vagy betegség volt akadály; de ott volt fiatal követársá, remek beszéde körül őszpontosítva minden érdekét s figyelmét a közönségnek; elmondá, mikép ő az új rendszerrel magát vérmes reményekkel épen nem biztatja, mert ő annak mint eszmének eredetire tér vissza; mióta ugymond az ellenzék nemzetiség- s alkotvány-védelmen kívül zászlójára tűzte a honi reformkérdéseket s azoknak az ő szellemébeni létesítésére folyvást erősül s most már elhatározó többséget vívott ki magának a képviselői táblán, azóta mindinkább ért a már rég foganszott eszme a főkörmányzók rendszeresítése iránt s a kormány most már — miután kimondá, érezé szükségét annak hogy haladnia kell, haladni pedig őn nézetei szellemében kíván, mely nézettel az ellenzék által szerzett s vele egybeolvadt többség kezét fogni nem akar, — miután a főrendi tábla többsége által negatív működni már idejét multá, — életbe hozza azt, hogy velök, és azok által, kik a hatalomhoz sat. mindenütt csatlakoznak, a megyékben többséget szerzhessen, hogy így negatív állását pozitívvel cserélje föl, — ez a fő, — ugymond — a beligazgatási javítás csak másodrendű czélok; — mi a törvényes tért illeti, ezen az új rendszer leggyöngébb terén áll, mert egy törvény egyoldalú létesítésének köszöni életét, mely is nem a törvény előtt ismételten főkörmányzóit hanem a főispáni hivatalul szól, melynek másik részéről megfeleltek: közjogilag tekintve pedig, hol a szokás s a statusquo az iránytú egymással chaosként őszhangzó törvényeink között, s ugy az országgyűlési mint hatósági viszonyokat ez szabályozza, a municipiumok rovására intézett hatalomterjesztés, mert a főkörmányzók folytonos jelenléte, elnöklése s közvetlen beavatkozása által azon hatáskör, melyet ed-

dig nem kinevezett s így nem a korm., hanem a RR. által választott, s így a RR. jogaihoz kötött elnök gyakorlott, csonkított, s ezért indítványa az ováson kívül alispánainknak elnöki jogaikhozi ragaszkodást kötelességül tenni. Ovószérül pedig az előrelátható következesek ellen egy ellenzéki phalanxot javasolt állíttatni, melynek feladata legyen örök éberségben őrködni jogaik felett, s a reformkérdések elvei szellemében megfajtését eszközölni és a követek utasításának eltörlését, hogy így legalább a szabadon választott követek megrontott anyavagy pótlóutasítások által, melyekre a főkörmányzó legtöbb befolyást gyakorolhat, — elveik irányában is ne köttessenek. — Ritkán tett beszéd annyi átgondoltsággal s mérséklettel kivive oly nagy hatást, mint ez, s miután mindent rendszeresen tartalmazott, mit politikai aberratio nélkül elmondani lehetne, iőbb indiscret szónokinknak utána következett grammatikátlan ismételtetések a hallgatóságnak csak türelmét fúraszták, s a hoszszas vita az elnöki föltételes végzés-kimondás után a felett folyt: ha Sz. Bnak az ováshoz tett hozzáadása a többség által elfogadottat vagy sem, s a többség elemzésében a szólók vagy felkiáltók szavának számítása é törvénytörvényes vagy tanácsos? — Mellyik tanácsos? azt Oedipus fejthetné meg, hanem hogy mellyik törvénytörvényes, az legalább előttünk igen világos, mert míg minden magyar nemes a közgyűlésre meghívatik, míg alkotványos joga „semmit rólunk nélkülünk“ elnincs törölve, s míg a dolgok ezen állásban matematikai igazság az, hogy ezer jelenlevő közt, — miután 8 vagy tíz ember néha igen indiscret hoszszadalmassággal ellopta szerencsésen az időt, és rendesen néhány negyedet azzal töltött, hogy a már valahára időkimelésből egyszerre egy vagy más véleményének pártolását felkiáltással kijelentő részt, mely nem elég szerénytelen időfecsérlési bűnben osztozni, — a szólásszabadságról s minden egyes vélemény kihallgatási jogáról leezkedett: — mindenik csak nem szónokolhat a beszédes status néha igazán vad magyar gallimathiasában; mert így minden egyes tárgy eldöntése napokig huzódhatnék; — kihallgatási jogát nemcsak 8, tíz ember, de a meghívott s törvénytörvényes közönség követelheti, elég időnyereség, ha nem szavazás hanem felkiáltás által, véleményünk szerint tehát minden loyális elnöknek minden fontosabb politikai vitaközánál, hol a vélemények egymástól különbözök, a vitaközás bevégezése s kellő kifejtése tán a közönség véleményét, mely vagy kifogyott az időből vagy nem is vehet szónoklattal részt a túsában, — egyszerű kérdéssel ez vagy amaz vélemény elfogadása iránt kikérdezni, hadd döntsön a vitaközök előleges felvilágosítása után ő, — mert a nép szava Isten szava — s Borsod vármegye nem tíz emberből áll; s mióta a közügyek folyamát figyelemmel kísérni szerencsések vagyunk, eddig az, köztiszteletben részesült főkörmányzónk elnöklété alatt is folyvást így ment vala. — Végre a RR. hogy eredvény nélkül ne oszoljanak szét, a többség kezét fogott a kisebbséggel, s elhagyva a Sz. B. indítványozta-pótlást megegyezett abban: mondassék ki az, hogy a RR. osztoznak Szabolcs aggodalmában, miszerint a kormánytól behozott új rendszer municipiumaink életérének esökkentésére veszélyes befolyásu lehet ugyan, de a mennyiben czélzatokról a megkezdett irány adhat csak világos tanúságot, a RR. bevárják azt s még a legkisebb esetben sem mulasztandják el tenni azt, mit a törvények korlátai közt s eddig municipális jogaiknál fogva tenni szükségesnek vagy célravezetőnek találnak. Ezeken kívül még csak két helyt. tanácsit intézvényt említünk meg; egyik a keblünkbeli színházakban a gymnastikai mutatványokban alkalmazástól bizonyos korig a növendéket eltiltja; tudomásul vétett, sogan pedig igen sajnálták hogy jelenleg s talán még egy pár évtizedig ez intéz. reakció aligha leend alkalmazható, mert leégett színházunk újra alakulása iránt csak pislog, mint elhaló fecs, sovány reményünk. — A másik, melyben P. J. folyamodására, ki a kávéházban tett meggyalaztatásairanti nyomatot egy országsszeretete tiszteletben álló szeplőtlen jellemre is kiterjesztetni kéri, — a visszacsatolt folyamodvány kitételei mibenléte iránt szokott informatio (értesítés) kértik: egyszerűn a nyomozó küldöttséghez utasított, valamint egy másik e tárgyban írt s haszontalan pletykákat tartalmazó nyilatkozat, mindkét (a folyamodás t. i. és a nyilatkozat) párthórbortul eredett s az ügy mentül teljeseb őszszezavarására czél-

zó, tudják e jó fráterek, hol kell halászni. A küldöttség megadandja küldőinek informatióját, mi azzal a közönségnek tartozunk, hogy lássa az alacsony armány piszkos szövedéket, melyek egy olly férfi ellen intéztettek, kit az országos közvélemény méltánylata repkényével font körül: a historia rövid lesz, mert czífrázatokra nem, csak lepletlen valóra van szükségünk: két ember (mert hiszen legalább külső formájok miatt annak kell neveznünk) alacsony eselszövény didbáb eszközei é vagy tulajdon sajnálásra méltó hóhortjok bábjai? nem tudni, pletykák s rágalmakat hint sőt egész vakmerőséggel terjeszt számos tisztviselő s különösen Sz. B. volt orgyűlési követünk ellen. S illyenkor a sértettek mit tegyenek? tán dehonestatorius pert kezdjenek? törvényhozásunk a becsület iránt még eddig olly igen keveset gondoskodott, hogy csak egy két pharisausi nyelv, egy rágalmaszó száj elég volt büntelenül gázolni azon, mi életünknel is becsesb, mert magunk keresvénye, s nem kutyabőr tartalmazza — becsületünkön, — s ha a sértettek épen kedve nincs (de kinek is volna?) élte hoszszát bevárni extra dominium egy 25 ftos nyomorú elégtétellel (!) mellynek taksájaért is többet fizetett, — lehet é karhozatni, midőn tettlegeségekre megy át sértője ellenében? És itt mi történt? még ennyi sem! az egyik rágalmaszó a casinóból akar mint becsületes férjfiak társaságára méltatlant, kizárni, a másikat pedig, miután szemtelensége kiálhatlanná lett, jelleme pedig, kérdezzünk meg bármely elfogulatlant! — minden más utat kizárt, mint közhelyen sértőt közhelyen venni számadás alá, s miután számolni vonakodott, illető czímjézt ruházni reá, s ez meg is történt, és meggondolva azt, hogy a sértő pisztolyt ragadt szó ellen! — elég mérsékletteliséggel. — Ez volt az első stadium, itt jön maga a nyavalya: egy párt megbukott vagy vesztőket érző tisztviselőkből, sikeretlen expectansokból s fűgelékeikből szétlőt őszszehordvahogy czélját jellemezze, szövetkezik velök, meg akarja őket mint a közvélemény megvetése alá sülyedt rágalmaszókat menteni, s mintha magának is olly sok volna belőle, — becsületéből hiteles drága frigyeseinek — ovásul a bukás ellen — s fel akarja őket, a rágalom embezeit, kiknek egyike maga képes egy megye esendét felzavarni, pártmártirokká avatni, hogy ürügyül használhassa őket befekettítésére azoknak, kiknek befolyása — mert nem fajtájok — szálla szemökben s híven eddigi jelleméhez alaptalan ráfogások s vádaskodásokkal akar boldogulni, miknek szerencsétlen stylje s érthetlenséggel spēkelt tiradairól apjokra ismételhetni. „Zavarban halásztunk“ ez felszavok s gondolják ha mentül többet sikerül, csak egy par passio bezavarni, mentül többet keblükből merített rágalomszennyel befekettíteni, melyet csak elmelhigság hihet el, ügyök nyertes lesz, az acták, a prókatori bezavarások rókafozásai ugy is az ő tőrök, mellynek sötétében bagolykodni lehet, — és a proclamatio is telik az ebéd erőtetések, s emissairek sűrű czaplatásai után nevekkel; fizettek é be már sokat „az anyagi erő kifejtésére“ melyet eszközcitékül nyíltan bevallotok? Ezek akarnak aztán mystificálni a közönséget, hogy ok a megye békejét akarják helyrehozni, a la gyújtogató, ki először kiált segítséget az általa csóvázott ház lángjainál; — ok kik rendszeres bünbarlangokban — s ezt itt mindenki tudja — becsületes de gyöngé családapát ezrestül koppasztanak meg vagyonától a kártyán, hogy legyen többjök nemes életök folytatására; minek restaurationalis érdekeknek a megye esend köpönyegül? Fi done. Kár veletek szót is váltani! A közönség — mert eddigi éltetek jellemzett — mézes szavatok maszlagát nem fogja harcsaként benyelni. Megyei életünk most e kérdés körül forog; ki lesz főkörmányzónk a mély tisztelet s hálától kísért helyébe? s csak mulatság látni a fontoskodó képeket, kik legfrisebb pletykáikat taglalgatják a mohón hallgatónak ki. Intézetink virárganak a mint lehet. Uj takarékpénztárunk is halad, csak egyet jó volna elhagynia, t. i. az örökös s mindig új meg új elvek felállítását, melyek ha — mindig sűrűbben szaporodnak, s még sűrűbben meg nem tartanak, zavar válhatik belőle. — Jövöre mulatságos dolgokat fogunk beszélni arról: mikép kell a nemességet közterhek viselésére kecsgetetni? milly üdvös a collegialis kezelés? minő szépítések történetek megyeházunkon s egyebütt, mint kell hidat építeni s réteket víz alá venni, mint kell templom lánczsal körülvenni hogy el ne szaladjon st. efélet. A viszionlátásig tehát élj boldogul nyájas olvasó! S. —

Komáromból. Rendre igazító ez a fo-
lat. *) Tudjuk vagy legalább gyanítjuk a Jelenkor
megyei levelezőjét, kinek tudósítását T. Zs. ez alkal-
lommal megelőzte; mi késsé lön Th. Zs. kezében,
mellyet saját pártja szívébe dőfött. T. ur, hogy szem-
betünőbbé tegye párttörédéke színezetét, nyakra-
főre tudósítóvá lesz, és borzasztó dolgokat compilál
zagyvalékából azon gyűlési productióknak, miknek
egyik hőseül saját kedves magát is feltorzitá. Olvas-
sátok csak e lap 40. számában sorait, 's egy olly
polit. torzalak fölmerülését fogjátok látni ott, melly-
nek rajza csak úgy készülhetett, hogy ekkor szerző
folyvást tükörbe tekintgete. Mert hogy ember, ki gyű-
léseken úgy, mint közlapokban szüntelen pártját em-
legeti 's magát, valamint pártja hitét és tanait csal-
hatlanoknak vallani szükkeblü, minden szenvedély
nélkül referálhasson olly gyűlésről, mellynek discus-
sióban nevezetes részt vön, legalább nagyon kétség-
ges. Miből természetesen az következik, hogy több-
nyire olly egyedek emelnek tudósítói tollat, kik mi-
dön egyik kezökkel gyűlési tényt jegyeznek, másik
kezükből pártzástól nem tartanak, 's az önmagok-
kali kaczerkódásban járatanok. Könnyű e' szerint
a' Jelenkor érdemes olvasóinak megítélni: mennyi
hitelességre méltathatni olly tollat, melly még maig
is forrongó, habár hanyatló párt zászlója árnyéká-
ban jegyzi a' tényeket, miknek hü elősorolása min-
den esetre higgadt keblet igényel. Ezek előrehocsa-
tásával, mielőtt T. Zs. mérnök ur tudósítói hűségét
részleteiben taglalnám, szükségesnek tartom rövid-
den érinteni vázlatát azon párttörédéknek, melly
benne ugyancsak hatalmasan, de minden golyóbis
nélkül felpuskaporozott szárnyórét tiszteli. E' párt
a' közelebbi tisztújításon meghajlott egyik cortesfe-
lekezet haldokló törédéke, melly mennél közelebb áll
enyészetéhez, annál zajosabban zugolódik kérelmet-
len halála előkínáival. Ugyanezen párt, még mielőtt
született, e' megyét liberalis színezetűnek 's hala-
dónak vallá, mit akkori administratioja 's intézeti
is eléggé tanúsítanak; de alig vált a' tisztújítás reá
nézve orvosolhatlan calamitássá, azonnal fontos po-
litikai vész látott irányában a' megyének, mellynek
magistratuális kormányelveiben tisztújítás után sem
változott, világosan kitészik az utasításokból, mely-
lyek a' törvényhozás előtt szinte oppositioi szín-
süllyal bírtak. Miért tehát e' pártnak olly erőszakolt
illusióban élni, mintha az ő kéz- és lábvesztett tö-
redéke szívében verne csak minden szabadelvűségi
elv és hit, mi nélkül e' megye előbbi politikai állása
's tekintélye bizonyosan veszni fogna? jól ismerjük
tactikáját e' törédéknek, melly nemesak önmagával,
de a' közönséggel is elhítenni törekszik, miszerint
az újabb alakult tisztviselőség haladó lenni meg-
szűnt 's egyedül ő most irányadó ellenzéke a' me-
gyének. E' vastag illusiót azonban eléggé megczá-
folják intézkedésink, a' mellyek haladási irányukat
bizonyosan nem e' törédéktől, hanem a' többségtől,
mellyhez jelen tisztviselői karunk is számítottak, vet-
ték 's veendik ezentul is. Valahányszor tehát önök
az ellenzéki czímet önmagukra bitorlani nem átal-
lják, mindannyiszor mesélni vélem önöket, kik ha
egyszer talán kiábrándulnak, maguk sem hiendik
mostani illusorius meggyőződésüket, mi nem egyéb
tactikánál, de mellyen keresztüllátni vajmi könnyű.
Valóban gyakran sajnálásra méltó viselkedet nyug-
talankodik kedélyünkön, csak azért, mert a' birto-
kunkból kihullott kedvező szerepet vajmi kevesen
tudjuk egyedi gyengeségek 's ezekből következő
gyarlósági hibák nélkül felejtetni. Vannak a' kedé-
lyekben is bizonyos excessusok, miket rongált lélek-
állapot szül, és csupán magunkra, de nem magunk

*) Ezen ezafolat a' Pesti Hirnapban közölttén már
(noha egy időben küldetett az meg mind oda mind hoz-
zánk) úgy hittük, eléglendü a' ezafolólól annak amaz egy
lapban megjelenését 's elhatároztuk azzal mint fölös-
legessel nem fárasszani az olvasó közönséget annál inkább,
mivel azilly pártfelek surlódásában az illető érdeklettek
kivül ritkán talál okuló élvezetet a' nagy közönség: — de
miután a' ezafolólól rész az illető megyei tisztviselő
kar nevében ismételve szorgalmazá annak lapunkba
is fölvetelét részrehajlatlanságunk tanúsítása 's a' történetek
valódi állapotjának előtűntetése végett főleg azért, mert
az ostromlott cikk Jelenkorunkban jelent meg — e' szá-
dékunktól előállást méltányosnak tartottuk azon őszinte o-
hajttással, hogy minélelőbb érdekegyesítő elem ö-
lelkeztesse boldogítólag össze a' vizsályos feleket mind
ezen mind egyéb meggyőzésekben az alkotvány és nemzeti
ügy egyesült erővel dícsőítésére; különben tapasztalás
szerint többnyire csak pártusák küzdelmeiben fog haszta-
lanul pazaroltatni folyvást minden erő a' köz- és magány-
ügyek szörnnyű kárára! A' szerk.

körül emelünk tekintet; vagy más szóval, a' mel-
lőzés által magát sértve érző egyediség 's magány-
érdek nem tud hódolni a' többség- vagy közérdek-
nek, mellynek tekintetéből netalán mellőztetése kö-
vetkezik. 'S mivel igen ritka eset, hogy a' tisztújítási
vesztes fél zászlósi bizonyos compromissió miatt ne-
látszassanak szégyenkedni, miszerint az általok ve-
zérlett tömegnek irantoki lelkes, vagy tán helyeseb-
ben, vérmes biztatása párazattá semmisült: ebben
lelhetni okát, miért biztatjuk 's izgatjuk a' népet
még nyilvános bukás után is, hogy tudja és higye,
mikép az alányomott soi disant érdem előbb utóbb ki-
víja méltánylatát. Ennyit a' párttörédékről, mellyet
szokott handabandájában ezentul is örfügylemmel
kisérendünk. 'S most térjünk T. Zs. mérnök ur hű-
ságos relatiójára.

T. Zs. mérnök ur a' közelebbi gyűlés által me-
gyénk zavart állását híven tükrözöttnek állítja, ter-
mészetesen úgy okoskodván, hogyha a' megye gyű-
lésén két három ember korlátlanodik, öt hat ember
pedig pizszegéssel accompagniroz, a' megye zavart
állásáról már azonnal bizonyosságot tehetni. Már hogy
olly félszegen és zavartan — mit én T. Zs. ur irá-
nyában természetesen mondék — lehessen okoskodi-
ni az őszes megye állapotáról, azt józanul hínni a-
lig lehetne, ha meg nem történt volna: 's mindene-
sre jókora hűség kell azt elhinni 's elhítenni akar-
ni még másokkal is, hogy mivel gyűlésen néhány
extisztviselő elégtelenségét hánytorgatja, tehát
a' nagy többséget ez által vajmi nagy vész fenyege-
ti 's az egész megye zavart állásban van. Önök néhá-
nyan igen zavart állásban vannak, de a' megye azért
higgyék el édes urak! legkevésb aggodalomban sines,
valamint T. Zs. mérnök ur korlátlanokása is e' gyű-
lésen koránsem aggodalmat, hanem egyedül ros-
szalást vont maga után, mivel ha dicsekednie jól esik,
ám dicsekedjék: ebben úgy hiszszük, őt akadályoz-
tatni senki nem fogja. Irja T. Zs. ur, mikép ugyne-
vezett cortesek mindkét párt részéről voltak, ellen-
pártja cortesének a' magistratust vallván. Már hogy
a' tisztviselői kart, mellynek tagjai, ha kell, bizo-
nyosan képesek kifejezni sokadatolni szavazataikat,
cortesnek lehessen nevezni azért, mert T. Zs. urat
in massa nem pártolja 's ellene nyilatkozik: a' cor-
teskedésnek olly tanát még sohasem hallottam, mert
akkor mindnyájan, kik a' köztanácskozásokban hi-
vatalosan részt veszünk, cortesek vagyunk 's e' bad-
dar beszéd és állítás egyébre nem mutat, mint hogy
T. Zs. és pártja ismét erőszakolva kívánják szépi-
teni hibáikat, nehogy a' tanácskozásokban nyers cor-
tesekkel részvétük — mit önmagok nyilvánosan is
ime bevallanak — hibául és vétkül rovassék fel. 'S
meg vagyok győződve, mert a' tapasztalás is ak-
kép igazolja, hogy tisztviselőiségünk valamint véle-
ményszabadságában magát megköttetni nem enge-
di, ugy véleményét nyiltan és szabadon, minden
zsinegrángatási jel nélkül — mi valóban alacsony 's
T. Zs. mérnök urat igen jellemző rágalom — kimon-
dani épen úgy meri, mint tudja is. Kár azért, édes
mérnök ur, öndicséretének tárogatóját olly fennen
harsoztatni, midőn, bizony csak valljuk meg minden
önámítás nélkül, falusi bucsuzatához hasonló 's szív-
és lélekmeddő recitatójával épen nem látszik a' szö-
noki celebritások közzé még csak valaha sorozandó-
nak is. Jelesül ön, egy hosszú indítványt recitált el
a' törvényszéki thirák választása iránt, mit hogy jobb
's pártja részéről eszélyesb lett volna más ahoz ér-
tőbbre bízni, kitészik onnan is, mivel ön a' törvé-
nyekhez 's általában a' politikához annál kevesebbet
ért, mint én az a s t r o l a b i u m h o z, mellyet bár-
melly avatatlan is jobban el tudna kellő helyén egyen-
getni, mint ön a' megyei administratio gépezetének
csak egy kerekeskáját is kellőkép 's helyesen meg-
indítani; quod sic demonstro. Ön, mérnök ur, az 1613:
24dik t. cikk mellett, előadása mintegy újabb 's e-
rősebb básiaképen, egy törvényt idézett — jegyez-
zük meg, készített beszédben, 's igy aligha nyelv-
tévedésből — mellyet indítványára kaptáznai való-
ban neveléses. Az ön által idézett második törvény,
mellynek valóságáról több e' törvényt rögtön följegyz-
zett barátimmal allok jót, az 1638dik törvény 14dik
cikkje, melly igy kezdődik 's hasonló tartalommal
is végződik: „In confinium structuram, et neces-
sitates, gra tu it o s l a b o r e s, praestitosque esse,
clarum est apud Status et Ordines“ etc., mellyből
a' legtapasztalatlanabb latin nyelvtanuló syntaxista
is képes volna megítélni, mikép a' táblabírák választá-
sáról csak egy árva szó sem foglaltatik, de igen az
önkéntes közmunkák felosztásáról, minek ismérete

önnek mérnöki szakványához tartozván inkább, tán
eredeti szakványosympathiája véletlen is ide czél-
zott, 's mint mérnökpublicista nagy bakot lőtt. És ha
én pártja értelmét vezérteni szerencsés lehetnék,
mindenesetre ovakodólag illy kövér baklövésektől,
eltiltanám önt minden publicistai nyeglyeségtől, 's u-
tasítanám önt oda, hol mint bizonyos szakvány osztá-
lyosát még is csak idomosabban lehetne használni.
Hisz, boldog isten! ha még illy baklövész tovább is
charlatanodik a' magát aczélosbitni kívánó párt élén,
kevés idő alatt végkép elporlik e' párt ereje,
miből bizonyosan világszerű vész fogna keletkezni.
Igaz ugyan, hogy P. M. igen megdicsérte önt, mint
geometra-publicistát, 's ön ismét e' magasztalást u-
jlag fölmelegítve önmagát a' relatióban, de miután
a' gyűlésben senki közölünk bekötött szemekkel nem
tanácskozott, könnyű volt átlátni ez ügyetlen társ-
magasztalási tactikát, miben nem annyira leleményes-
ségi witzet, mint bizonyos szemérmertlenséget ne-
vettünk meg. Egyébiránt részéről elvárom helye-
sebb idézését azon törvénynek, mellyet ön haszná-
ni kívant beszédeben. Higye ön, szeretném ismerni.

De továbbá önnek nemesak publicistai járat-
lansága — miután már kedves magát erőszakosan is
publicistának tolja fel — hanem referensi hűtlensé-
ge is megrovást érdemel, 's ez az, mi más részről
bizonyítja, mikép ön kezében a' referensi toll ép oly-
lyan, mint gyermek kezében a' kés, melly csak ön-
magának 's illető pártja hitelességének árt. Neveze-
tesen ön H. F. t. bíróról azt mondja, hogy a' t. bírák
választásában szinte megnyugodott, csak hogy a'
választás ex potioribus történjék. No már ha ön
olly elferdítve bocsátná világ elibe szavaimat, igen
szépen köszönném meg, azaz én önnek névhitelét —
egyébiránt mint mérnöknek, diplomát. szakmahite-
leltségre fenmaradván — tisztsepelengérré állítanám.
Miért? mivel nemesak H. F. thiróra, de az egész
gyűlés akkor jelen volt minden tagjaira 's nevémmel
is kezeskedőleg hivatkozom, miképen azon szók-
kal ép ellenkezőleg ez mondatott: hogy mivel az
1613: 24dik t. cikk ex potioribus rendeli a' törvény-
széki t. bírák választását, ép ezen oknál fogva, ne
hogy olly aristokratái szemlélt törvényt léptessünk
korunk szabadabb institutioi közt életbe, kívánom a'
régí gyakorlatot fentartatni. Igly nyilatkozik H. F.
th. ur, 's nem tudom, mit vétett, hogy ön még nyi-
latkozatát is megtagadja. Általér ezután T. Zs. ur
az actiózás drámajeleneteire, mellyeknek marty-
koronáját, az olvasó közönség rokonkeblü szánalmá-
felhíni akarólag, önmaga tüzé felárva fejére. „Árv-
fejemre“ igen, igy szól a' referens önmagáról,
én csak azt teszem hozzá, soha ennél igazabb ké-
szót nem mondott: de ha őszintén volna mondva, ug-
ne feledje, mikép minden árva főnek természetese-
gyámfőre van szükségük. Kifakad itt a' referens má-
sod-alispánunk ellen, ki őt az 1723ki törvényt szerin-
elmarasztaltatni akarta 's megtagadja e' miatt ennel
országgyűlésen tanusított radicalismusát, mert...
's itt kissé bizony kaczagunk kell. . . . ellene, ke-
mény szavait megrovatandó, actiót kérni nem ítöl-
zott. Ez ismét badar beszéd 's elfogultságra 's önka-
czérkodásra mutat azt hínni, hogy midőn őt nem ill-
bánás módjáért megactiózni kívánják — miért is ho-
zatott e' törvény, ha nem a' helyszentség megsértésé-
ellen? — tehát azonnal minden radicalismusnak vége.
Sokszor hallok pengeni ajkaitokon ezen s z ó t, pe-
dig higgyétek el, vajmi kevés velővel bír e' szó épe-
szi veitekből. Másod-alispánunk radicalis állása el-
len még senkinek sem jutha eszébe kifogást tenni;
az ország kapacitási ellenzékkoszorujában bizonyo-
san most is méltó helyet foglal. Egyébiránt én figye-
lemmel olvasám az országgyűlés irrott és nyomtatot-
naplót, de olly szavakra, millyeket T. Zs. másoda-
ispánunktól hallottak- vagy olvasottaknak vall
kormány irányában, nem emlékezem 's e' részben
bátran hivatkozom bárkire is; T. Zs. ur krónikájár-
pedig nincs szükségem. És kijelentem: hogy vala-
mint T. Zs. urat és pártját egy folyton korszerűségi-
leg haladó megyei többség irányában oppositio-
nális el nem ismerem, ugy győződjek meg, hogy nem a'
önök hibásan nevezett oppositioja erejétől tartózk-
dásunk miatt nem kapá meg a' különben igen meg-
érdemlett actiót, hanem egyedül csak elnézésből
mit leginkább szelid lelkületű első alispánunk eszkö-
letének köszönhet ön. Egyébiránt első alispánunk
nak P. M. általi megtámadtására csak azt jegyez-
meg, hogy P. M. ur sokkal inkább örvend e' megtáma-
dás alkalmának, semmint szavait, mellyeknek k
méltelen merészség bizony kevés súlyt kölcsönöz

mérsékleni tudná; P. M. első alispánunknak országgyűlési közlemézetű érdemeit sokkal jobban ismeri, hogy sem azon közszeretéből, melyet köztünk 's az ország képviselői közt kivini szerencsés volt, csak parányit is levonni magát képesnek higye. Hibás állítás tovább az is, mintha a főügyésznek actio-sürgetése T. Zs. megfontolatlan szavaival együtt roszaltatott volna. Ugyancsak levelezői hűtlen ségre mutat annak meg nem említése is, mi önnök örökös titularitását alapította meg. Emlékeztetik ön egy jelenetre, melyet ön az által comediasszerűsített, hogy mérnöki tisztessé címét megtagadva, magát ezentúl v i t é z l ő nek kívánta címzettetni. Tehát vitézlő Th. Zs. ur, ön szeméremég egy levelezői hűtlenséget lobbantok. Korunkban az önadozás kérdése 's esetei sokkal fontosabbak, hogy-nyez azokat meggye néve is leveléből csak úgy önkényesen kifeleadni szabad lett volna. Önök egy adózási nyilatkozatot nyújtanak be, de viszont másod-alispánunk nevével 's több másval egy másik is nyujtatott be, mellyeken a föltételek különbözők valának. Ez utóbbinak föltételei, mellyek szerint rögtön aránylagos kivételi kulcs kívántatott, sokkal inkább valának basirozva, mint önkéji, kik önmagok szabak meg ajánlott adójok mennyiségét, mi amaz szerint minden esetre nagy változás alá jöhetende. Egyébiránt könnyű kitalálni okát: miért hagyott ez adózás ön által minden említés nélkül; mert bizonyosan fájt volna oppositio nem lehetni e' részben. Maradt volna csak el a' Pázmányféle adónyilatkozat, meg lehet hasábotok foglalt volna el önök adózási ajánlata, mi most szóval sem érintett. — Ezekből láthatja ön, mikép minden tollvonása ferdítve állítván elő mind ténylet, mind ennek indokát, az egy egy törzárás volt pártja hitelállásának, miután arról annyivalótlanságot állított. De tovább meggye neknek sem tön kedvesszolgálatot; mert inkább maradjanak végzeményei négy fal közt, mint honszerte tisztelt egyedekek compromissiójával ferdén híreszteltessenek. Ha még mind ezen záfolat sem lenne képes önt rendre igazítani, 's hiúsága bálványát még ezentulis imádná; akkor minden tagosítási per 's kihásítás nélkül engedem át önnök az illusiók álomországát. Ugy hiszem, ez országban az ön oppositioja csak megjárja. — y.

Hazai termékek ára mult medárdi sokadal-munkon köv. volt: timsó (fejér) mázs. 7 fr.; ánisz: 10—13 fr.; 20 foknyi gabnapályinka akója: 5—6 fr.; törköly vagy seprű: 7 fr. 12 kr.—7 fr. 24 kr.; szeremi szilva-pályinka: 9—11 fr.; 30 foku borszesz foka: 16—17 kr.; 35 fokú: 18—19 kr.; ágyi fosztatlan toll mázs.: 20—70 fr.; fosztott: 34—90 fr.; pehely: 100—160 fr.; író-toll ezre: 48 kr.—1 fr. 12 kr.; ökörbőr párja: 16 fr. 40 kr.—24 fr.; tehén: 12 fr. 48 kr.—18 fr. 24 kr.; lóbor: 6—8 fr.; bakbor: 2—4 fr.; borjú: 2 fr. 24 kr.—4 fr. 24 kr.; birke: 1 fr. 30 kr.—2 fr. 48 kr.; magyar juh: 2—3 fr.; bárány: 48 kr.—1 fr. 36 kr.; kecske: 36 kr.—2 fr. 24 kr.; borz: 2 fr. 40 kr.—3 fr.; róka: 3 fr. 35 kr.—4 fr.; farkas: 3—5 fr.; nemesnyest: 8—8 fr. 30 kr.; könyest: 7—7 fr. 36 kr.; vadmacská: 4 fr. 30 kr.—5 fr. 12 kr.; fekete macská: 1—1 fr. 12 kr.; nyulbőr száza: 20—24 fr.; kőmény mag mázs.: 10 fr.; tisztabuzapozs. 1 fr. 41 kr.—2 fr.; kétszeres: 1 fr. 12 kr.—1 fr. 20 kr.; rozse: 1 fr. 16 kr.—1 fr. 20 kr.; árpá: 52—56 kr.; zab: 44—48 kr.; kukoricz: 1 fr. 8 kr.—1 fr. 12 kr.; köle: 1 fr. 28 kr.—1 fr. 36 kr.; kifőzött és fonott lószőr mázs. 44—48 fr.; nyers hosszú: 56—75 fr.; rövid: 32—35 fr.; finom rongy: 6—8 fr.; középszerű: 3 fr. 30 kr.—4 fr.; közönséges: 2—3 fr.; apatini gerebentzett kender: 18—32 fr.; nem gerebentzett: 8—9 fr. b. ánsági fejér mezé: 22 fr.; sárga mezé: 19 fr. 30 kr.; roznyai: 24—25 fr.; szarvasszár: 30—35 fr. ökörszár száza: 20—22 fr.; tehén: 10—11 fr.; szarvascsésé: 6—11 fr.; első rendű új gubacs mázs. (köbly 120 fontjával) 6 fr. 30 kr.; 6 fr. 45 kr.; 2od rendű: 4 fr. 45 kr.—6 fr. 15 kr.; 3adrdű: 4 fr. 15 kr.; bengebogyó mázs. 12 fr.; édes kőmény magé: 14—15 fr. 30 kr.; finom asztalos-enyvé: 16—17 fr. repzeolajé: 16 fr. 45 kr.—17 fr.; 45 fr.; finomított: 18—20 fr.; lenolajé: 18—19 fr.; mákolajé: 28 fr. 30 kr.; papriká: 10 fr.; illyr hamusziré: 11 fr. 45 kr.—12 fr. 30 kr.; magyar fejér: 10 fr. 30 kr.—11 fr.; kecske: 9 fr. 30 kr.—10 fr. közöns. kéke: 8 fr. 15 kr.—9 fr.; luczernamag: 15—18 fr.; téli vad-rezemag: pozs. m. 3 fr. 45 kr.—4 fr. 15 kr.; len-mag: 2 fr.—2 fr. 3 kr.; fejérmustármag mázs. 3 fr. 20 kr.; sáfrány: 36—40 fr.; egynyiretű fin. gypjné: 100—123 fr.; középfinom: 80—98 fr.; közöns. 48—68 fr.; ketnyiretű téli finom: 80—88 fr.; középfinom: 58—76 fr.; köz. 50—58 fr.; bórrül nyirotte: 60—110 fr.; timárgyapjné: 44—76 fr.; kézzel mosott fűrtösé: 28—29 fr.; tisztázott: 26—32 fr.; feketé: 20—23 fr.; caerhéje: 4—4 fr. 30 kr.; disznózsír: 15—15 fr. 15 kr.; szalonná: 12 fr. 24 kr.—szegedi szappané: 10—11 fr. 12 kr.—17 fr. 36 kr.; finom szikósé: 9—10 fr. 20 kr.; köz. 8 fr. 30 kr.; kerti dohányé: 16—20 fr.; tisztamelléki lósd rendű: 14 fr.—16 fr.; 2d r 10—12 fr.; debrői 1rdű: 20—25 fr.; 2rdű: 12—16 fr.; 3d rdű:

6—8 fr.; pécsi 1 rdű: 7—10 fr.; 2rdű: 5—6 fr.; 3rdű: 3—4 fr.; szegedi lósd rdű: 11—16 fr.; 2drend: 7—0 fr.; 3d r. 6—7 fr.; dohanytekerése: 3—4 fr.; olvas-tatlan fagygyue: 13 fr. 48 kr.—14 fr.; olv. szottte: 16 fr. 30 kr.—18 fr.; b. ánsági: 16—16 fr. 30 kr.; oláné: 16—16 fr. 30 kr.; roznyai 's b. ánsági sárga viaszé: 82—85 fr.; tokaji aszbor átalagja: 80—120 fr.; ménesi aszbor akója: 20—100 fr.; budai veres óé: 4—12 fr.; újé: 3 fr. 30 kr.; budai fejér óé: 3 1/2—8 fr.; újé: 3—4 fr.; kőbányai óé: 4—10 fr.; újé: 3 1/2—4 fr.; síkföldi fejér és vörösé: 2 fr. 30 kr.—3 fr.; fejér természeti borkó mázsája 13—15 fr. 30 kr.; veresé: 11 fr. 30 kr.—12 fr. 30 kr.; alcana gyökere 1/2 sfr. 30 kr.—6 fr. 30 kr.; aszaltszilvái: 4 fr. 30 kr.—5 fr. 30 kr.—Pest jun. 12én 1815. Aigner Ferecz első, Mitterdorfer János másodolnok ss.kk.

Budapesti napló. (Junius 19-én.) Mária Dorottya főhg-nádornék ő fensége f. h. 14én tette le ünnepélyesen az ősztezába helyezett pesti gyermekórház zárkóvét; melly alkalommal díszes csoport körzé ő es. k. fenséget a' világi 's katonai rendből; a' pesti polgár órház minden osztálya egyenruhában tisztelgett, a' magas zárkó-felavatót vivő hintó mellett fővárosunk díszes nemzeti órhuszárai lovagoltak, kiket ha örömmel szemléltünk ünnepélyeknél, annál kedvesb tudunk, hogy a' ma felavatott jótékony intézet nagy részben eredménye az ő fáradsatlan munkásságuk 's keresztényi emberesetletüknek. Ez alkalommal sem mulasztottuk el a' gyermekórház ügyét minden emberbarát figyelmébe ajánlani, mint oly helyet, hol kised polgártársinkból 1839. aug. 15kétől fogva f. 1845. január végéig 8756 ingyen jótékony ápolatásban részesült 's ezek közt 7788 pesti. — Egy más jótékony intézetben, a' budai dolgozóházban épen mult pénteken (jun. 13án) tűz támadt; mellynek vizsgálatbeli körülményei azon tudomásra vezettek: hogy még számos lézengő van e' két városban, kik akkor szeretnék legjobban az illyes (dolgozó) épületet, ha ég felé gomolygó füstben látnák azt elenyészni. — Több ritka furesasággal lephetők meg olvasóinkat a' leleményességgel páros csizárság műteréről; ezekből azonban kevés is elég. Egy szivarboltnak bizonyos ur beszélé, hogy mult löversonyen tárczáját elveszté 's ebben több váltót és bankjegyet; alig távoznak el a' beszélők a' boltból, jó egy kis ember 's egy elvesztett tárczát nyujt a' boltosnak azon megjegyzéssel, hogy ez azon bécsi uré, ki — 's a' tárcza valóban az említett volt; 's a' váltók benne találtak, de a' készpénz azon szemtelen tolvajnál maradt, ki csinye halatánál is jelen volt, de az átadás perczében eltűnt. — Mál-tény egy antivedegyleti gonosz törekvés példája; mi-szerint bizonyos társaságban, honi bankjegyet mutogat-tak. Mostan tehát az ipar-fejledestről még kevés merészek már holmi emberek készítni. Ezek ellenesül azonban egy er-kölesi magas tettet állíthatunk: Egy pesti dohanykereske-dési segéda' debreczeni uton több 100 értékű pénzmennyi-séggel bélelt tárczát lelt; mellyet azonban a' slekű egyed a' debreczeni hatóságkezeibe szolgáltatott tulajdonosának visszatéríté végett 's így világos hogy ns kőbol kísértet idején is megőrzi a' sziv(tisztaságát). Említésre méltónak találjuk, ha csakugyan való, azon budai háztulajdonos szed-tett is a' budapesti Hírharang után, miszerint egy érde-mes ur Budán házat vásárolván mindjárt meglátogatta la-kóit fejkenént nyújasan jelentvén nekik: hogy eddig nagy házbért fizettek 's mindegyiknek a' házbér-mennyiséghez a' ánylag csökkentette lakbérét. Ez ugyan hallatlan dolog, és Pesten minden házi ur mesének állítja. — A' gőzhajó-gyárban egy óriás gyermek született, melly keresztnevét magyar hőstül kölcsönzé. Báthory gőzös nem sokára ha-sítni fogja Dunánk hullámit, katlana már utban van háza felé; ezzel együtt érkezett Bécsbe a' középponti vaspálya első mozgonya, miket Atila fog Hunniába szállítani. — Né-hány emberbarát részvénytársulatba szövetkezett, mellynek célja a' szegény leányokat férjhez juttatni. Alapszabá-lyai a' httótanácsnál vannak; 's más gátja nem lesz mint a' kevés házassági vállalkozó; mivel most már pénz, jószág v. ház nélkül házasodni nem divat! — Két nevezetes ün-nepély van készülőben, mellyeket rövid idő alatt két kö-zönségsimert vállalkozó rendezend; egyik, a' legelső nép-ünnep Hermine-mezón' Tomala ur által tisztá nemet szel-lemben; a' másik, első magyar hazai zeneünnepély; Bartay ur által tán jobbadán magyar szellemben, 's mindkettő fő-városi népünk bámulatos bámulékonyasága mellett nagy részvételre számíthat. — Hogy a' közbaj egyesekre mindjé hasznót hajt, bizonyosság legújabb fővárosi körülményünk, midőn a' husár-főleléssel néhány mérsáros egész kö-zönség rovására gazdagszik; e' rovat írója távol sem kíván méltánytalan lenni semmi becsületes kereset-ág 's keres-vény ellen; annyit mindazáltal bizton állít, hogy habár a' szomszéd orsz. ban járvány uralkodik is, Magyarország most mégis önére jöbül képes ellátni magát marhahussal. Ez ok-bul illy esetekben nem ártana a' szabad vállalkozóknak egy kis nyitl versenytért engedni a' mérsáros testülettel; mert vannak számosan, kik ez állítólagos drágaság vagy marha-szükség mellett a' régi árért (Irsán bizonyonnyal olcsóbb lesz a' székhus talán az egész megyehelinel) készek a' közön-séget ellátni; most pedig csakugyan egyedüriség alatt sínylünk. A' megye termében midőn e' tárgy szönyegre ke-rült, azon tákokot hallók, hogy nekünk, kik helyben kony-hát nem tartunk, ugy sem fog ártani, mert a' vendéglőkben ugy is az előbbi árjegyzék marad. Ugy de kérem alázsan nem a' legkisebb rész e' az, melly vendéglőkbe jár 's de kü-lönbben is a' vendéglők köszönetet szavaznak, mert habár ők valami esekélyiséget egy font húsos vesztenének is, mi hihetlen a' szaporított levesnél 's transparent szeleteknél, azt minden más ételadagon kétszeresen megnyerik 's az-tán markukba nevetnek. — A' hídberlési esődárverésben két társnak jutott a' szerencse-koczká, kik 100.600 v. frt. évbért fizetendnek; majd meglátjuk, fogja e' koczkaját a'

járókelőket kevésb huzavonával gyönyörködtetni. — Ké-nyelmi tekintetben egy mulattató adattal szolgálhatunk: A' halpacz belvárosunkban 's ennek 's diszhelyén terül el 's a' borzasztó kövezet 's a' környékén terjengő búz, elég kegyetlenül érdekel mindenkit; de bizonyos idő óta pár láb-nyi széles 's néhány lábnyi hosszú posvány foglalja egyik szegletét, mellyből estenkint nagy gyönyörűségünkre a' csattogánydallal gúnyosan versenyző hangokat hallunk... vartyogni. — A' fővárosi erkölcsiség kis tükréből kv. ki-ronatot küzlünk a' P. Z. nyomán: mult májusban Pestváros börtönében 79 fogoly volt, ezekből 47 férfi, 32 nőember; köztük 20 izraelita. Ezek hátra hamisítás miatt, a' többi erőszak 's tolvajságért került be. Ezek közé talán nem szá-míttatnak, kik a' hatóság kegyéből csak rövid időre kapk ott szállást? — Nemz. színházban szombaton jun. 21., Szath-máryné javára bérlétszűnéssel először: 'In e' s' dráma öt felv. spanyol nyelven írta d. Ramon de Navarrete, franczla átdolgozatból fordította Egressy Benjamin.

Amerika.

Strassburgi lapok keserű hangon írják le Te-xasba kivándorlott német rokonai panaszos csalóda-sit. „Mult év nov. 15én — mond a' rajnai pártszíne-zetlen lap — gőzös uszott Rotterdam felé a' csöndes Rajna partján. A' hajó fődözetén 265 személy részint Elsass, részint Baden tartományokból inték vég-bucsjukat partokon álló szüléik rokonik 's honfita-saikhoz. Köztük volt a' Rajnán fölüli departementből egy lelkes is plébániájabeli számos gyermektől környeztetve. A' kivándorlók arczaín örömelek va-lának olvashatók, mert olly jövőnek néztek elibe, melly nekik aranyhegyeket ígért. A' badeni kormány-nál oklevélben biztosított számukra ha házasak: 320, ha nőtlenek: 160 hold szántóföld 's mindez-ért csak 165 fr. fizetendő; mellytőkeár a' jegyzőnek ugyanott kézbesítettet is. Jól kimivelt mezőket, zöl-delő réteket, terebélyes lomboztu regényes erdő-ket reményltek ők, képzelék a' csinos lakokat, mely-lyek elfogadatusukra eleve készítették. Azonban alig léptek az ígért földre, midőn borzasztó csa-latusukat sejték; a' költői ecsettel elejőkbe rajzolt éden álom volt, mellynek gyér foszlányait a' késő éb-redés elenyészte. Semmi sem teljesült azokból, mi otthon ígértetett nekik. A' szere ncsétlenek rendelte-tési helyökre érkezésük előtt, kénytelenek valának megválni 's Amerika különféle helyeiről édes éveik-hez panaszos leveleket írtak, mellyekben elevenen, eltemettésöket hirdetik. — Maradjunk mi honn!

Portugália.

Máj. 7én hunyt el Lissabonban az ottani bihor-nok-patriarcha d. Francisco de S. Luiz Saraiva. E-gyike volt ő Portugália legtudományos férfainak, ki 1820 óta egy a' képviselő, mint a' pairek házá-ban az elnöki tiszter tapintatlan tapintattal vitte 's bi-zonyos időig mint belügyminiszter mindenkinek tisz-teletét 's háliját vitta kizemélye iránt. Elhunya után minden színház 's nyilvános mulatóhelyek bezárat-tak. 9én tartatott a' temetési szertartás nagyszerű ünnepellyel, mellyet a' kir. család 's magas ranguak minden osztálya kísért. A' kikötőkbeni hajók evező-lapátaik nyelét kereszteltek festék, óranegyeden-ként a' vár tompa morajjal hallatá gyászlövéseit; a' tornyok harangjai keseregve zúgtak. Mihelyt a' fels. ház st. Vicent egyházába megérkezett, a' gyászme-net azonnal 11 órakor megindult. A' holt tetem előtt egy osztály lovasság, utána a' megholtak házi káp-lánja vörös-selyem talárba öltözve fekete fátyollal bevont fejér öszvéren vitte a' patriarchai keresztet; őt követé több pap lóháton égő gyertyát lobogtatva. a' házmester hosszú gyászlőtönyben a' bibonoki ka-lapot vivé. Ezekután nyolcz öszvér a' gyászkocsiba fogva húzá a' holttestet. A' menetet lovasság zárta be. A' gyalogság fegyverét felfordítva kíséré a' nagy halottat. Templom ajtajánál a' koporsót a' szent szék főnökei, az ország nagyai és ministerei fogadák, 's egész Écaig kísérték. Az uralkodóház emelvényén foglalt helyet. A' szokásos szertartások után az ud-var eltávozott 's az algurobajtól megijedt lovak mi-att majd szerencsétlenség történt. San az elhunynak helyébe don Guilhenne Henriques de Carvalho leiriai püspök neveztetett ki az eltemett utódjaul; remény-lik: hogy e' kinevezést a' római udvar is örömmel e-rősítendi meg.

Spanyolország.

A' Clamor publico, legszilárdabb ellenzéki lap Madridban — mivel egyik számában Narvaez tábor-nok önkényes eljárásai ellen kelt 's a' trónbeszéd epilogját nevésséssé tévé — mind két fő szerkesz-tőjét elveszté; a' megtámadott Narvaez t. i. rövid ú-ton bevén elégtételt, őket bebörtönözteté. Ezen el-járást általános sajtóháborut idézett föl, a' tárogatót a' Clamor publico fuvá meg, miért is másodnap har-madik szerkesztője is kerestetett szállásán elfogatás

véggett, de honn nem léte megmenté a' hűstől. 28án Prato a' Patriotának volt szerkesztője szinte elfogattott 's azonnal Andalusiába küldetett fegyveres kísérettel. Másnap rendelvény bocsátatott közre, mely szerint minden politikai lap megjelenése előtt 3 órával az e' végre kinevezett kormánytagoknak átnézés végett beadassanak.

Franciaország.

Jun. 5én a' kir. család elhagyván Nemillyt, a' rennesi vasuton Vernon-ig, innét pedig tengelyen Bizy nyárilakba rándult. Nemours hg. és neje Londonba indultak, pár hetet a' Buckingham-palotában mulatandók. Ezen látogatások az angol és francia udvarok közt jelen egyetértő viszony szilárdítására céloznak. — Guizot betegségeből fölépülvéna' külügyi tárczát ismét átvevé 's még azon este sürgőnyt indított Londonba a' rabszolga-kereskedés elnyomtatását eszközölő szerződés kieserlése 's megerősítése végett. E' tárgyban rövid idő alatt t. javaslatot fog a' kormány a' kamrák elibe terjeszteni, ettől a' fogamatosságra megkivántató költség-megajánlást várandó, 10 millió hitelt fog a' kormány kérni, mert ennyi szükséges a' 26 gőz- és evező-hajó fölkészítésére, melyek a' rabszolga-kereskedés meggátlása végett czirkulánsul küldetnek. — D. Carlos szabad utilevelet kapott Olaszországba utazásul. — Junius 4én a' gyarmati viszonyokról szóló t. javaslat tárgyalást bevégezvén, az egész javaslat 193 szóval 52 elfogadtatott. Ezenkívül még 930,000 ftnyi hitel is megajánlatott, melyből 120 ezer frank európai munkások behozatalára 360 ezer a' földészet szabadmunkások általi javítására és 400 ezer a' néger rabszolgák váltására fordítandó. Mi jól esik az emberi léleknek a' jótékonyág illy remekével találkozni! Másnap a' külön helyeken levő erősítvények rendkívüli javítására kettős pénzájánlat szavaztatott meg, 9,790,000 fr. a' dünkircheni, laférei, le portaleti, grenoblei, besanconi, sedani, soissonsai és lyoni 8,350,000 fr. pedig a' bustilorienti, rocheforti és touloni erősítvényekre.

Anglia.

Máj. 28án I. J. Russellnek a' dolgozó osztályt illető javaslata ismét fölvetetett, a' haz minden szögletei telve voltak számos 's különféle rangu hallgatóval. Fő szónokok valának: Howard, Escott, Walls, Howick lord, J. Hammer, Peel, Robert, 's utóljára

Russell. Mivel ezen javaslat az eddigi gabnatörvények megszüntetését hozá indítványba, ez okból a' ministerség ismeretes okaival annak ellenszegült, 's félrevetetését sürgeté. Éjjél tájban a' kérdés szavazásra bocsátatván 182 szóval 104 ellen, tehát 78 ministeri többséggel szerencsétlenül megbukott. Junius 3án mindkét házban az irlandiak ügye tárgyalatott. A' felsőházban Wellington hg. az ismeretes maynoothi bill másodszeri felolvasatását indítványozá. Roden gróf erre egy módosítványt terjesztett elő, mely szerint választvány lenne kinevezendő annak megvizsgálására: vajjon a' maynoothi collegiumban rendelt tankönyvek czélirányosak é 's a' fogamatba vett eddigi iskolai fenyték jogosit é a' tanulók részről kielégítő reményre? A' módosító szónok hivatkozott bizonyos Burke nevű irlandi papnak az említett seminarium neveltjének azon állítására, melyben mondja: hogy a' leirt hódolási hitletéltre a' protestans felség iránt a' növendékek majd erőszakkal szoríthatatnak, 's hogy nagyobb ünnepeken, mint Karácson és sz. Patrik napján, midőn a' növendékek bort kapnak, énekek zengenek a' nevelő intézet falai közt, melyek telvék Angliáiránt a' legboszúsib gyűlölséggel. Utána több pár nyilatkozék. A' bill ellen a' — londoni és casheli püspök és Manchester hg. kik a' Roden által javasolt vizsgálatot, mielőtt a' bill megszavaztatnék, igen szükségesnek tarták. A' bill mellett szónoklottak: Cambridge hg. azon kijelentéssel, hogy ő a' szőnyegen forgó t. javaslatot nem mint vallási, hanem mint politikai kérdést veszi 's olyannak tekint; mellynél kiengesztelőbb 's bőlebb népintézkedés a' parlament előtt még nem igen fordult meg; a' kormány ezért nem megátadattást, hanem hálat érdemel az egész országtól. Hason-értelműleg beszélt gr. St. Germans (előbb Elliot lord irlandi statutitoknak) és Beaumont kath. lord, ezen utóbbi védelmezé a' maynoothi collegiumot azon vádaktól, melyek ellene méltatlanul felhozattak. Szóltak még gr. Carnarvon és Normanby marquise mellette — gr. Winchelsea ellene. Normanby pártolá ugyan a' javaslatot, de említetlenül nem hagyhatá Wellington hggel tudatni, mikép a' hg igen csalódik, ha ezen bill által Irlandot lecsendesíthetőnek 's a' repealmozgalmakat megszüntetőknök hiszi, a' leitrími grófság véres eseményei igen világosan beszélnek erről (szónok itt azon ösz-

szeütközést érinti, mely az általa említett grófságban a' rendőrség és egy csapat irlandi polgár között történt, mellyben kettőt ez utóbbiak közül agyonlöttek, 's mindkét részről számos sebesítettek meg. Wellington hg. válaszóla: mikép ő csak azt emlité a' népmozgalmak megérintésével, hogy az egész világ meg lehet győződve arról, mikép Irland hatalmaskodással az angol kormányon diadalmaskodni sohasem fog. — Az alsóházi ülésben az irlandi közoktatási bill hosszas viták után végre szavazat alá bocsátatott és 311 szóval 46 ellen, 's így 265 minister többséggel másodszeri felolvasatása is elrendeltetett. Máj. 26án azon bizottság, mely a' vízeközlekedés vasutakon gőz helyett levegő-használatát ajánló javaslat véleményzése végett küldetett ki, tartott ülést midőn a' javaslatot mint czéliránytalant, létesíthetlent, 's veszélyest félre veté. Így tehát a' légerő általi hajózás és kocsizás nem jöved divatba. Jun. 2. a' newgatei fogságban Connor 20 éves irlandi ifjuakasztott fel; büne volt: kedvese meggyilkoltatása. A' ki végeztetendőért az előtti napon minden templomban és kápolnában fenhangu könyörgések tartattak.

Külföldi elegy.

Máj. 29én éjjel valódi incognitoban őfels. a' hollandi király a' németalföldi gőzhajó-társaság gőzcsónán a' Rajnán felfelé evedve Koblenz mellett elhaladt. A' hatóság tehát tisztelgését csak utólag teheté, t. i. a' szerencsés partoknak. Ferdinand modena hg. ausztriai főhg. jun. 1én Mainzból Frankfurtba rándult, hol megismerlévén a' város nevezetességét kiindulási helyére visszatért. — Őfelsége a' szási király maj. 29én Zágrábba megérkezett, néhány napot mulatása után Gráz felé Bécsbe menendő.

Az orosz czár maj. 29én Varsóból Paskevitsch hg kíséretében Iwanograd felé indult; innét merrve endi utját, még nem tudhatni. — Nem rég Krakó Sziléziában és Galieziában öszszeesküvések fődözötték fel, melyek a' lengyelekével szoros kapcsolatban állnak; az elfogatások és jószág elkobzások napi renden vannak 's mindenütt e' panaszok hallható: Diviserunt vestimenta mea. — Posenben a' könyvvizsgálat annyira megszorítottott, hogy azon cikkek is, melyek varsói censor bírálata szerint jelentek meg, csak sűrű megnyirbálások után bocsátatnak közre, mi miatt a' poseni lengyel hirlap több számai nem jelenhettek meg.

48dik szám.

É R T E S Í T Ő.

1845.

Gőzhajózási jelentés.

I. Dunai gőzhajózás.

Mindennap indul egy hajó Bécs felé — reggeli 7 órakor. Hetenként négyszer, u. m. szombaton, kedden, szerdán és pénteken reggeli 4 órakor Zimony felé. A' Pestről junius 1jén, 15kén 's 20kén induló gőzök az oláh; a' junius 8kán 's 22kén indulók pedig a' török részeni közlekedést egész Konstantinápolyig eszközlik. Zimonyból Orsovára minden kedden és pénteken indul egy gőzös.

II. Tiszai gőzhajózás.

Minden hétfőn, a' Pestről indult gőzös megérkezése után, indul egy gőzös Ujvidekről Titel felé, 's innen Szegedre, hol szerdán este megérkezik. A' dunai és tiszai gőzhajózási szülő részletes kimutatás, mint szinte az illető árvatok jegyzékei mindenkor kaphatók a' gőzhajózási hivatalban. Pest junius 1jén 1845. A' gőzhajózási hivatal. 3—4

† A' Magyar Gazdasági Egyesület által kiadott „Magyar Gazda” című gazdasági folyóiratra az előfizetés jövő félévre megnyitvatván, a' t. cz. gazdaság közönség értesíteték, hogy az eddigi előfizetési ár, félévi folyamra 4 pfitaljövőre is fölemelés nélkül megmarad. Előfizethetni Pesten az Egyesület titoknokai hivatalában (üllői-ut gr. Károlyi ház) 'st. Antal Mihály urnál a' nemzeti-casinóban; vidéken az Egyesület ügyviselőinél 's minden kir. posta-hivatalnál. 2—3

† Felszólítás. Sztamorai Malenitza János ur minden hitelezőji, az általa törvényesen már közbevetett visszahívás (evocatio) folytában ezennel felszólítatnak: miszerint a' nekie köleszőntt pénznek visszafizetése iránti alkudozást, 's netaláni kiegyenlítés végett f. évi october 1ső és 10ke közti időre a' tartozást kimutató eredeti okiratokkal ellátva alulírtához annál inkább megjelenni ne terheltesenek; minthogy később jelentkezők figyelembe nem vétethetők. P o p o v i c s János mk. bítes ügyvéd, mint Malenitza János ur teljeshatalmu biztoza, lakik Temesvárott Makry-házban. 2—3

† Baromvásár-hirdetés. T. Pestmegyében keblezett szabad Kecskemét város határában az úgynevezett fehértótnagy baromvásár a' városban augusztus 10ik napjára esendő országos vásár előtt tizenöt nappal, vagy is július 27dik napján fog tartani, tartván egy egész hétig. B u z á s József vásártéri haszonérlő. 3—3

Haszonbérlet.

A' zombori k. k. kincstári igazgatóság részéről közhírré tétetik: hogy a' bácsi k. k. kincstári uradalomban következő úri haszonvételek 1845. évi novemb. 1től fogva, egy vagy több évre írott ajánlatoknak benyújtása után, melyek legfőtebb 1845. évi július 14én reggeli 9 óráig az igazgatósági elnökségnél beadandók, további haszonbérbe olly módon fognak kitétetni: hogy az írott ajánlatokon kívül szóbeli árverési ígéretek is el fognak fogadtatni. A' bérleti szándékozók tehát az érintett napon, a' bérbeadandó tárgyhöz arányzott száztól tíz forintnyi bánatpénzzel ellátva, megjelenni ezennel hivatalosok.

- a) A' palánkai uradalomban: az italmérsi jog a' három Német-, Uj- és O-Palánka nevű mezővárosokban, a' cserevicsi dunarév jövedelme, a' kamenczi
- b) A' kulai uradalomban: az italmérsi jog Kula mezővárosában, a' kereszturi husvágási jog.
- c) A' apatini uradalomban: az italmérsi jog a' kucsikai csárdában, Bogojeván.
- d) A' szántóvái uradalomban: a' husvágási jog Csatalján, és a' szántóván.

Gabonár váltó garasban, Pesten pesti, egybeült. poz. merőt értve.

	Tisztalibza.	Kézszeres	Rozs.	Arpa.	Zab.	Kukorica.
Pesten, jun. 13 (pesti m.)	130-150	100-105	85-93	70-75	63-68	76-82
Szegeden, maj. 28. (poz. m.)	— 80	— 65	— 50	— 40	— 42	— 51
Komáromban, „ 14. „ „	— 99	— 67	—	— 52	—	—
Győrött, „ 1. „ „	80-92	—	60-65	42-46	40-43	—
Mosonyban, jun. 5. „ „	90-120	—	60-80	46-55	43-50	65-75
N. Szombatban jun. 10. „ „	104-116	—	82-88	63-66	44-48	—
Pozsonyban, „ 12. „ „	104-107	—	80-86	— 60	51-55	— 76
Miskolczon, „ 7. „ „	70-75	63-68	57-60	45-50	37-40	50-60

Statuspapir- és részvény-árkelet. Bécs, jun. 13kán.

1834ki 500 p. frtos kölesön:	—	fr.	133	fr.
1839ki 250 p. frt.	322 1/2	„	149 1/2	„
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	59	„	87	„
es. kir. arany agio 100tul:	2 1/2	„	107 1/2	„